

time, kako kaže Melvinger, „(...) ostavio je folkloristima, zacijelo, dragocjene opise, i onih tradicionalno uvriježenih vjerovanja, nastalih iz strahovanja od zatamnjenih prostora zla i nesreće, tog carstva raznih grabancijaša, vampira, te svakovrsnih uroka“ (str. 135).

U zaključku ovoga prikaza možemo reći kako je knjiga *O Iliji Okrugiću Srijemcu* važna s književnoteorijskoga, jednako kao i sa sociokulturalnog stanovišta. Autorica nam donosi niz podataka o piščevim izvorima i objavljivanim Okrugićevim djelima, čak i onima koja su još u rukopisu. Djelo je vrijedno jer daje na uvid i niz referenci na druge autore i radove. Ipak, Jasna Melvinger ne donosi vrijednosni sud nego Okrugićev književni rad promatra u XIX-ostoljetnom kontekstu, stoljeću ilirizma i panslavizma, ali i u širem, europskom kontekstu. Kako su tekstovi izvorno priređivani i objavljivani u različitim zbornicima, svaki je za sebe zaokružena cjelina, donoseći ne samo obradu teme koju najavljuje naslov nego i pojedinosti iz piščeva života. Upravo u tim segmentima dolazi do nepotrebnoga ponavljanja činjenica uslijed čega manjka osjećaja zaokružene cjeline knjige. No, unatoč tomu, zanimljivo je svjedočanstvo vremena u kojemu je autor živio i stvarao.

Marina Balažev

Ante Sekulić, *Prilozi povijesti hrvatske književnosti*, [izabrao i uredio Milovan Miković], Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2011., 276 str.

Djelo *Prilozi povijesti hrvatske književnosti* Ante Sekulića, jezikoslovca i

kulturnog povjesničara, kompilacija je devetnaest autorskih tekstova, književno-povijesnih skica o djelima i životima spisatelja i kulturnih djelatnika različite regionalne, poetske i književno-povijesne pripadnosti. Knjigu otvara poglavlje naslovljeno *Ulomci iz nepoznate hrvatske povijesti* u kojem se uglavnom tematiziraju zabilježene povijesne činjenice vezane za imena dvaju franjevac – Mihovila Radnića i Grgura Peštalića, njihova interpretacija, kao i autorski komentari o leksičkim i grafijskim činjenicama dvaju Radnićevih djela (*Pogargegne izpraznosti od svijeta. V trii diela razdiegleno* i *Razmiscglagna pribogomiona od gliubavi Boxye*) i Peštalićeva epa *Dostojna plemenite Bačke*. Autor se uglavnom izlaže biografskoj interpretaciji činjenica, u tradiciji logičkog pozitivizma, što ostaje persistentnom odlikom Sekulićevih književnih promišljanja kroz sve ostale tekstove.

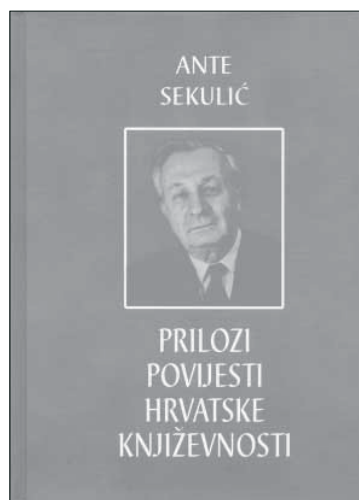
Nadalje, autor se bavi i „novijim“ bibliografskim nastojanjima u bačkih Hrvata, kako je i nazvan drugi po redu esej u ovoj knjizi, iako je riječ o, uglavnom, pregledu bibliografskih nastojanja kroz XX. stoljeće, s posebnim osvrtom na bibliografski rad Ivana Kujundžića sa zaključkom kako je njegova *Bibliografija* više „amaterski simpatično nego znanstveno opširno i duboko“ djelo, koje „nosi obilježja njegovih htijenja, domašaja, ali i pogrešaka“ (str. 30). Razvidno iz ovoga, ali i drugih eseja kada je riječ o povijesti mjesne književnosti, što je jedna od temeljnih vrijednosti Sekulićeva djela, jest da je Sekulić, bez sumnje, vrstan poznavatelj lokalne periodike i druge građe nužne za istraživanje povijesti književnoga života ovdašnjih Hrvata.

Na dio tekstova, kao što su npr. *Ivan Kristovec u ugarskim povijesnim*

prikazima, *Hrvatski preporoditelj Pavao Stoops* ili *Marijan Jajić u Budimu*, na kraju ću rada tek ukazati, budući da ne tematiziraju lokalne književno-povijesne činjenice. No to nije isključivi razlog ovakvog pristupa Sekulićevoj kompilaciji tekstova. On se, pak, krije u činjenici da iz iščitanih studija nema jasne autorove intencije o sintetičkom pristupu problemima, niti namjere koja bi opravdala naslovnu sintagmu knjige, napose ne njezinu sastavnicu „prilozi“.

Nadalje, autor piše o djelu preporoditelja Ivana Antunovića, odnosno njegovoj *Razpravi o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokacih*, ponajviše se zanimajući za izvorišta s kojih je crpio građu Antunović pišući *Razpravu*, opširno navodeći bibliografske jedinice kojima se služio. Sekulićev zaključak o Antunovićevu djelu jest, kako tvrdi, manjak stručne naobrazbe za povijesna istraživanja, iza čega ipak stoji „iznimna zauzetost u radu“ (str. 82). Dajući kratak sadržaj djela, autor ipak ne odlučuje interpretirati izvorišta, literaturu, te koncepciju djela i jezičke činjenice, što eksplicite i kazuje, budući da mu nije namjera kritičko seciranje *Razprave*.

Uz Kujundžića i Antunovića, Sekulić se osvrće i na rad i životni put Ante Evetovića Miroljuba u eseju *Miroljub Ante Evetović (1862.–1921.), hrvatski pjesnik*, smatrajući njegovu poeziju prigodničarskom, što ga ne prijeći u biografski determiniranom pristupu Evetovićevim stihovima. Neupitno polazeći od determinizma ličnosti na osnovi podrijetla, društvene sredine i podneblja, Sekulić idealiziranom slikom zavičaja i romantičarski obojenim diskurzom, što držim nepoželjnim u ozbiljnijem znanstvenom pristupu bilo kojoj književnoj

građi, zaključuje: „...moram istaknuti da se Miroljub (...) rodio u veoma lijepom hrvatskom mjestu, na krilu bačkih ravnica, okruženom vinogradima i bogatim voćnjacima. Seljačić, okružen mladom i starijom braćom, provodio je Miroljub skromno svoje dječjačke dane poput ostale siromašne djece“ (str. 98). Kraj teksta prate marno zabilježeni podaci o bibliografiji Ante Evetovića.

Za kraj bih izdvojio još jednu u nizu radnji koje tematiziraju rad lokalnih kulturnih i književnih djelatnika. Riječ je o tekstu o Ani Gabrijele Šabić – *Promišljanja o poukama i porukama iz životopisa i djela Ane Gabrijele Šabić*, sa skupa priređenog u spomen na nju. Ova radnja o Ani Šabić jedna je od dviju u kojima se tematizira život i rad neke ženske kulturne djelatnice, pored Vesne Parun. Interesantno je kako u oba rada autor, u nastojanjima žena za intelektualnim radom i dotignućima, izražava čuđenje nad silnom željom za znanjem i duhovnim napretkom u „krhkim“ ženskim tijelima. Pozitivna stvar je što izbjegava tumačiti njihova djela iz istog tog rakursa. Prethodnu činjenicu napo-

minjem kao još jednu potvrdu u prilog tvrdnji da je iz Sekulićevih književno-povijesnih skica razvidna tek pozitivistička paradigma u pristupu književnom djelu. To ujedno znači izostanak bilo kakvog drugog teorijskog pristupa kojim bi bili interpretirani tekstovi, kao npr. feminizma u ovom slučaju.

Razumljivo je da Sekulić veliki dio književnih eseja posvećuje promišljanjima o činjenicama iz života i djela vojvođanskih autora, ponajviše onima iz XX. stoljeća. Ta je činjenica vrijednija tim više što su *prilozi* lokalnoj književnoj građi zbilja rijetki i, što je nažalost odlika i ovog djela, s neadekvatnim pristupom koncipiranim prema suvremenim književnoteorijskim uvidima i pratećem mu diskurzu. Biografsko je shvaćanje permanentno prisutno u Sekulićevim djelima, koje je znanost o književnosti odbacila u korist novih, tzv. postmodernističkih i poststrukturalističkih aspekata koji su odavno eliminirali tu vrstu komentara, dajući primat tekstu nad svim ostalim (izvan)književnim činjenicama.

No i ovakav teorijsko-metodološki aspekt u obradi određenoga književnohistorijskog opusa, što bi mogla biti zamjerka veća od paradigmi kojima se autor služi, prije svega karakterizira nesustavan pristup problematici, bez postavljanja u bilo kakav (su)odnos prema kanonskim djelima i njihovim autorima.

Razlog za nedostatak valjane interpretacijske strategije u promišljanju kanona, pretpostavljam, aplikativni je koncept upisivanja nacionalnoga i kršćanskog svjetonazora u tekstove autora o kojima Sekulić piše, te njihova zaogrnutost ideologemima i pokojim mitologemom. S druge strane, subjektivno intonirani pristup tekstovima priječi

da se ove studije uzmu kao relevantne u kojem ozbiljnijem znanstvenom istraživanju, osim, kao što sam napomenuo, u bogatom popisu bibliografske građe.

Danas smo ipak skloni od znanstvenih radova, na ovakve i slične teme, tražiti propitivanje književnoga kanona i mehanizme njegova konstituiranja. Sekulićev nam rad to uskraćuje, na što, doduše, autorski naponi nisu ni pretendirali.

Upozorio bih, za kraj, na naslove nekih od tekstova koje smatram vrjednijim u ovoj knjizi. To je svakako već spominjani tekst *Ulomci iz nepoznate hrvatske kulturne povijesti*, zatim *Još četiri inkunabule, O djelu Ivana Antunovića 'Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih, Nagnut nad pjesništvom Vesne Parun i Značajke Grabovčeva stila u 'Cvitu razgovora'.*

Danas, u prilično disperziranom književno-povijesnom stanju i u znanosti o hrvatskoj književnosti, načelno možemo ukazati na dva modela s kojih se prilazi književnom kanonu – prvi je vezan za prevrednovanje tradicije, čija je intencija rekanonizacija, a drugi, na čijem je tragu i Sekulić, očuvanje je nacionalne vrijednosne paradigme. Čini se da tek uzimanjem u obzir ove činjenice možemo dati krajnju ocjenu u vrednovanju Sekulićeve zbirke studija.

Vladan Čutura

Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi : zbornik radova sa znanstvenih skupova 2006. – 2010., ur. Katarina Čeliković, Hrvatska čitaonica, Subotica, 2011., 492 str.

Zbornik radova „Dani Balinta Vujkova – dani hrvatske knjige i riječi“ nas-